CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod V. Wilnia, 25 Śniežnia 1932 h. Nr. 12.

„NIE ADNYM CHLEBAM ŽYWIE ČAŁAWIEK, ALE ŬSIAKIM SŁOWAM, ŠTO WYCHODZIĆ Z WUSNAŬ BOŽYCH“.

(Mat. 4—4).

ŹMIEST № 12.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA"

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA" KAŠTUJE:

na hod	4 zał.
na paŭhodu	2
na 3 mies.	1
na 1 „	0,50

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, zawułak św. Mikałaja Nr. 8—3
(Wilno, zauł. św. Mikołaja 8—3).

Redaktar pryjmaje ad 9—12.

PIERASYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM CANA NUMARU 20 HR

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČĄSOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod V.	Wilnia, 25 Śniežnia 1932 h.	Nr. 12.

Filozofija ŭbohaj stajenki.

WIASIOŁYCH ŚWIAT BOŽYCH NARADZINAŬ!

ŠČAŚLIWAHA NOWAHA HODU!

A woś znoŭ zahadka. — Pierad jaślenaj kałyskaj Chrysta stajać — (bač klenčyć tyja pany nia mohuć) stajać — sučasny prafesar, sučasny „čaławiek intaresu“ i sučasny ministar — try karali sučasnaj kultury. I pakul uhladajucca na henuju sprawu z kulturalna-histaryčnaha stanowišča—znachodzić jana ŭ ich zacikaŭleńnie. O, skolkiž paezyi j čaru ŭ henaj pryhožaj źjawie! Lubaje niawinnaje Dziciatka siarod awiec i pastuškoŭ, wyklikaje miłaje ŭraženńie

Kaliž, adnak, padumać hłybiej i skazać: henaž Dziciatka — Syn Božy, Sam Boh, — Waładar ludztwa, twoj Ideał — o, tady całaja scena ŭ wačach ichnich pačynaje tracić čar...

Pradstaŭniki sučasnaha świetahladu wodziać wokam pa całaj žabračaj abstanowie Božaj Dziaciny dy dziwiacca: strašennaja rudera, katoraj nielha nazwać na‘t chlawom, dyj taja čužaja, bydlačy žołab, ubohija pialonki... Paciskajuć plačyma: hm... nijak my nia možam zrazumieć!.. Waładar usieświetu dy ŭ takoj rezydencyi?.. Hetaž pratest proci našaj całaj kultury! Kali praŭda pa staranie henaha dzicianiaci, dykža całaja našaja kultura jość istawietnym biazhłuździem, nieabličalnym u swaich nastupstwach abarmoctwam nawukowym.

*

Mały wołat — heta pratest proci manii wialičča j nadutaści.

Ad čaho pačałasia trahiedyja ŭ raju? Ad toje samaje manii wialičča... Ad taje chwiliny, kali prabaćki padnieśli wysoka ściah pychi;

„Wočy wam adkryjucca!! Zraŭniajeciesia z Boham!!..“ — ad taje chwiliny załamałasia cełaja budoŭla cnoty čaławieka.

Usiakaja rewalucyja praciŭ Boha i Kaścioła, usiakaje adpadańnie ad wiery, usialakaje paŭstawańnie sektaŭ dakonywałasia pad tymža samym bajawym ściaham: „Budziecie ŭsiowiednymi, moŭ bahi...“ A ŭ našych „tawarystwach“ ciž mała takich, katoryja ŭ hołaj halusieńkaj wiedzie tolki bačać raj ziamny? Katoryja mrojać: dawoli dać tolki ludzam aświetu, a jany stanucca zrazu lepšymi. Och! jakajaž fatalnaja pamyłka!! Jaki wiek u historyi nazywacimiecca niekali najbolš dzikim, barbarskim? Toj, u katorym najbolej budawana školaŭ-światyniaŭ nawuki i bibliotekaŭ; kali najbolš čytali i najdaŭžej chadzili ŭ školu. Imienna — wiek dwaccaty.

A jakoje pakaleńnie najmienš było česnym i sprawiadliwym? Toje, katoraje najbolej „wiedaje,“ katoraje ŭważaje siabie za najbolš aświečanaje.

Usieświetnaja wajna pad swaimi ruinami pachawała razam z inšymi j nawukowyja idealy. Tak bo dzika j strašenna hubić i niščyć narody mahčyma było tolki z takoju wiedaju ŭ halinie techniki, elektryzacyi j chimii, jakuju asiahnuła sučasnaja nawuka. Dyk ciž nie para pryznać, što wieda nia jość najpieršaj dy najważniejšaj rečaj!

Wieda nia jość rečaj pieršaj, tolki druharadnaj. Sama hołaja wieda biez maralnaha, zdarowaha ŭzhadawańnia, biez idealnaha charaktaru — heta wostry mieč ŭ rukach dzikaha razbojnika.

*

Chrystus—ubohaje, pakornaje Božaje Dziciatka — heta asud zbytkaŭ i mamony.

Čaławiek bo wyjaŭlaje swaju wartaść u abyčajach. I kali ŭnutry maralnaja błahota, to starajecca jaje zwonku prykryć i zatušawać wonkawaj napušanaściu: strojami, cennymi bliskotkami, pałacami bahatymi, razłohami majemaści dy inšymi... Raj, bač, utračany, dyk silicca ŭ raj zamianić świet wonkawy.

Liberalizm i socyjalizm hłyboka mylajucca! Šukajuć bo jany praŭdy naŭzdor usiej nawucy, jakuju dajuć mnohatysiačnyja dziei ludztwa. Šukajuć u błudnym matawile času j miejsca. Kali ŭ sercy haryć piekła niezdawaleńnia, — ničoha nie pamohuć ani pyšnyja stroi, ani bliskučyja kaštoŭnaści, ni pałacy abo inšaje bahaćcie. Kaliž u sercy luba ŭśmiachajecca nieba — ŭsio wonkawaje źjaŭlacimiecca nia nadta patrebnym.

Ubohaje Dziciatka—Chrystus jość żywym zapiarečańniem liberalizmu j socyjalizmu dy tak swomaha im abodwym materjalizmu. Ubohaje Dziciatka — Chrystus każa: dzieła asiahnieńnia sapraŭdnaha, trywałaha ščaścia ziamnyja roskašy j dastatki nia ihrajuć žadnaje roli, albo majuć druharadnaje značeńnie. Aby jakija na't pialonki, żołab ci stajnia — mohuć zastupić dastatak.

Pierad Boham i sumleńniem adzinym sapraŭdnym bahaćciem jość tolki toje, čym cała-

Z amerykanskich dziwaŭ.

Usiožtaki niejkaja dziŭnaja ziamla Amerykanskaja! Tam hara skalistaja, a tam powien łoh kamieńniaŭ, dy ŭsio, jak šlifawanyja plitki. Na dnie raki, dyk, jak bobu, nasypana bujnoha biełaha žwiru. Na horach skała, ale zusim nie z našaha kamienia. Skała heta ad wietru sypicca i jaje lohka rukami ščałuhać možna. Koler hetaj skały pierawažna čornapapielaty. Z jaje wyrablajuć našy hryfielnyja doški, cement i inšyja padobnyja rečy. Kamieńni i žwir u rečkach biełyja, ale ŭznoŭ nie takija jak u nas, bo nie wapiennyja.

Adwiedaŭ ja ŭ Amerycy adno pad ziamloj cikawaje miejsca. Zawiecca jano: „The Howe Cawerns N. V.“ Tut ja lepš paznajomiŭsia z Amerykanskaj pryrodaj. Miejsca heta na hary, ale niaduža wysokaj. Padobnych hor na Biełarusi jość mnoha. Na hetaj hary staić dawoli abšyrny budynak hatel. Ludzi z dalokich kutoŭ Ameryki siudy pryjaždžajuć, kab pahladzieć hetaha dziŭnaha padziamiella. Kuplajecca bialet za 1 z pałowaj dalara i jak źbierycca hramadka ludziej, tady prawadnik, małady chłapieć pa formie adziety, z cienkaj pałačkaj u rukach, pačynajeć swaju rabotu. Na pačatku skazaŭ jon nam, jaki inžynier i kali znajšoŭ heta miejsca, jak paśla zaapiakawaŭsia im Amerykanski urad. Nas začynili u mašynie elewatary i my čuchnuli ŭ niz, a serca nam ścisnułasia, i za minuty paŭtary ŭžo my znajšlisia na samym dnie hetaha miejsca. Pačuŭsia choład. Ja strasanuŭ plačyma. Pry mnie byli tawaryšy: Litwin i Sławak. My staralisia astacca zzadu ad ludziej, kab možna było adzin da druhoha słowa prahawaryć. Prawadnik naš usio machaŭ swajej pałačkaj. Niešta hawaryŭ, pakazwajučy ŭsio na ścieny, sufit i padłohu. Ja z usiaho hetaha razumieŭ tolki dwa słowy: „Naŭ łuk,“ heta znača: Ciapier hladziecie. Miejsca heta — doŭhaje, zakrucistaje; pad ziamloju pustoje miejsca jama, katoraje kab prajšci i nazad wiarnucca, treba addać času hadzinu i 15 m. Jana usia aświečana elektryčastwam. Lampačak elektryčnych tam jość usialakich koleraŭ. Światło što chwilina mianiajecca i ścieny hetaha padziamiella štoraz prybirajuć inšy wyhlad: to čyrwony, to biełу, to ružowy, to fioletawy i h. d. Miajscami praciakajeć tam ručajočak, a miajscami staić wada prosta łužaj. Hdzie ciažejšyja prachody, tam zrobleny wisiačyja mościki. A pad haru ci z hary cemantowyja schody. Nad haławami ludziej miajscami wisiać dawoli wialikija kamieńni, zdajecca — čuć jany lipiać pry sklapieńni. Ja prachodziačy pad imi, mima woli korčyŭsia, choć jany wysoka wisieli, da-

wiek jość, a nia toje, što jon maje. U henych woś słowach kryjecca mudraść ubohaj stajenki. Idealam budučyni budzie ŭžo nie caławiek zamožny kapitalist, a caławiek— wołat ducha. U hetym značeńni my j pawinny spadziawacca pieramohi Waładara ŭbohaj stajenki nad sučasnym kapitalizmam dy liberalnym i socyalistyšnym materjalizmam.

*

Kwołaje Dziacina—Chrystus — heta pratest proci napušanaj ludzkoj sile. Dźwie praŭdy ŭ chryścijanstwie ličacca padstawowymi: heta praŭda ab Bohu i caławieku takaja woś: Boh jość biez kanca wialiki, caławiek — biez kanca mały.

Chto silniejšy, dziciania—maluha ci muž—wialikan? Sudziačy pa ludzku — muž u sile wieku; sudziačy pa Bożamu — dziciania: abo toj, chto tolki nadziejecca na Boha.

Sud Božy idzie, dzień zbližajecca na ŭsiakuju pyšnuju wielič i nadutaść ludzkuju dy na ŭsialakuju wynośliwaść i samapeŭnaść—upakoracca jany. Paђniecca wynośliwaść ludzkaja dy ŭnižycca pycђa icђniaja, a Hospad sam adziny wialikim astaniecca" (Iz. 2.).

Takaja woś nawuka ŭbohaje stajenki.

Raskazwaje lehenda, što jak tolki prybyło da Jehiptu Dziciatka Jezus, pahanskija bažki razwalilisia ŭ hruzy. Hety cud paŭtorycca badaj i ciapier pierad takim dziciom i siańnieśnija bažki neopahanizmu rassyplucca ŭ prach. Dziciatka Jezus — pieramožca sučasnaj pychi paznańnia! Biednaja Dziacina — pieramožca sučasnaha materjalizmu! Słaboje Dziciatka — pieramožca modnaje nadutaści j pychi. Dasiulešnija našyja idealy razwalić Boh u dryzhi, pabje moŭ čarapy harškoŭ hlinianych. Musimo znoŭ začynać ad pačatku. Musimo nanawa pierawučycca.

A nowym wučycielem — małoje, ubohaje, słaboje i pakornaje Dziciatka: Jezus.

X. P. T.

LEKCYJA I EWANELIJA NA IV NIADZIELU ADWENTU.

I.

Braty, tak niacђaj razumieje nas caławiek, jak słuђ Cђrystowycђ i ђaspadaroŭ tajnicaŭ Božycђ. Ad ђaspadaroŭ-ža wymaђajecca, kab kožny byŭ znajdzieny wiernym. Dla mianie-ž najmienšaj jość rečaj, kab sudzili mianie wy, ci sud dnia ludzkoђa. Ale j sam siabie ja nia sudžu. Bo cђoć da ničoђa nie pačuwajusia, adnak nia dziela ђetaђa jość ja ŭsprawiadliŭleny; sudździoj-ža maim jość Hospad. Woś-ža nia sudzicie pradčasna, pakul nia pryjdzie Hospad, katory i aświecić ukrytaje ŭ ciemry i abjawić namiery sercaŭ, a tady sława budzie ad Boђa kožnamu.

(1 Kor. 4, 1—5).

II.

U piatnaccatym ђodzie panawańnia cezara Tyberaђa, kali Piłat Ponci kirawaŭ Judejaj, a Herad byŭ tetrarcђam Halilei, Pilip-ža brat

---

waŭ šyrejšaha šahu, a jak prajšoŭ ich, dyk nazad ahladaŭsia, ci nie zwalilisia jany na ziamlu.

Ludzi wučonyja heta źjawišča hetak tłumačać. Usio toje, što jość na wiarchu hary, jak trawą, kusty, les, kareńni, i sama ziamla praz doŭhija časy miašałasia, hniło, pranikała ziamlu ŭ niz, tam hłyboka napatkaŭšy pustoje miejsca, źbirałasia, ciakło z wierchu, pa ścienach. Čašć hetaj masy kamianieła pa ścienach i na suficie, a čašć adpływała pa dnie z wadoj, jak rečka. Ja sprabawaŭ adarwać u hary adzin saplačok takoj masy, a jana pakazałasia tak mocnaj, što ja nia daŭ sabie rady zrabić hetaha. Ja tady pierakanaŭsia, što śmieła možna prachodzić pad henymi nad haławoj wisiačymi kamieńniami.

U adnym miejscy heta ciakučaja ćwiordaja masa wytwaryła, jak z woka wyrwanuju, našu biełaruskuju pieč, u jakoj my sabie jeści warym, abo chleb piačom. Tolki moža tut krychu čaleśniki nižejšyja, jak u našych piečach. Wyšej pad sufitam z hetaj samaj masy, wisieła dawoli wialikaje słaniowaje wucha, a dalej u kucie widać była słaniowaja haława z pieknym zahinastym chobatam. U wadnym miejscy na prywałku lažyć wializarnaja jaščarka, skarej padobnaja da maładoha krakadyła. Uznoŭ-ža dalej z hetaj masy sami saboj wylilisia wialikija arhany z žoŭtymi trubami, a pa druhoj staranie, na praciŭ hetych arhanaŭ staić pad baldachimam jakby tron biskupski. Prawadnik heta miejsca nazwaŭ nam katedraj biskupskaj. Zajšoŭšy dalej praz wuzieńkuju, jak prajści adnamu caławieku, ściežačku, u samy kaniec hetaha padziamiella, my zatrymalisia. Prawadnik zhasiŭ światło. Było ciomna, ciomna! Prawadnik zahadaŭ nam kryknuć. I jak my heta zrabili, dyk zwonkaje recha pa ŭsim hetym padziamielli razniasłosia daloka. Światło zapaliłasia i my pačali wiartacca nazad. Padymajučysia ŭ haru pa schodach, my zatrymalisia jašče pry adnym miejscy. Heta było miejsca, na jakim syn henaha inžyniera, što znajšoŭ hetu haru, braŭ šlub. Tam wisić fatahrafija maładych i niešta na tabličcy napisana. Niedaloka znachodzicca maleniečkaje, jak baleja, waziarko z čyścieńkaj, jak škło wadzicaj, a ŭ im pławajuć dźwie žywyja załatyja rybki. My skončyli ahledziny i nazad wiartalisia. Pryšli ŭ heny samy, što i pierwiej elewatar i padnialisia na wierch.

Ja dumaŭ, jakaja rožnica ŭ ziamli i horach amerykanskich i biełaruskich? Jak tut, tak i tam ludzi usiaho dobra nia wiedajuć. A chto moža piarečyć hetamu, što kab wučonyja ludzi stali šyroka pa rožnych miajscoch Biełarusi kapacca, možaby znajšli tam u ziamli cikawiejšyja rečy, jak u Amerycy hena miejsca „The Howe Cawerns N. Y.!"

W. B.

Janka Kupała Jakub Kołas—Taras Hušča.

U 50-tyja ŭhodki ich naradzinaŭ.
(1882—1932).

Da apošniaha času ŭžo mnoha pajawiłasia roznych — mienšych i bolšych — biełaruskich pi śniaroŭ-paetaŭ i piśmiennikaŭ, ale jak-by karalami ich źjaŭlajucca Janka Kupała i Jakub Kołas.

J. Kupała (Jan Łucewič) pachodzić z katalickaj arendatarskaj siam'i. Radziŭsia ŭ falw. Wiazynka pad Radaškawičami. Naležnaj aświety jon nie atrymaŭ. Wučyŭsia pierawažna sam praz siabie, tolki zredka karystajučysia z časowa naniataha dla jaho pomačy wučyciela. Skončyŭ taka-ža narodnuju škołku ŭ Biełaručach, Mienskaha paw. Mnoha čytaŭ, razwažaŭ i pryhladaŭsia da akružajučaha jaho žyćcia. Papoŭniŭ urešcie swaju wiedu na kursach Čarniajewa ŭ Pieciarburzie i ŭ narodnym uniwersytecie Šaniaŭskaha ŭ Maskwie. Majučy 18 hadoŭ, J. K. paznajomiŭsia z biełaruskim piśmiennikam Jadwihinam S. (Anton Lawicki), u jakoha pieršy raz pabačyŭ biełaruskija knižki.

U 1905 h. J. K. piša pieršy swoj wierš „Mužyk". Ad hetaha času da siańnia napisaŭ jon mnoha. J. K. — heta pradusim paet liryk. Ale jość tak-ža ŭ jaho twory dramatyčnyja i epičnyja. Najbolšy zbornik jaho tworaŭ — „Slacham žyćcia" i „Bieznazoŭnaje" Kupała—heta biełaruski prarok-optymist, jaki praz poetyckuju krasu praročyć Biełarusi wolu i dolu, waładarstwa sprawiadliwaści i pieramohu jaho.

Jakub Kołas (Kastuś Mickiewič) syn laśnika, pachodzić z w. Mikałajeŭščyna Słuckaha, ciapier Staŭpeckaha pawietu. Baćki jaho — z byŭšych unijataŭ. Pačaŭ pa biełarusku pisać u 1906 h. „Naš rodny kraj" — jaho pieršy biełaruski wierš. Piša jon wieršam i prozaj. Wieršy padpiswaje mianiuškaj — Jakub Kołas, a prozu — Taras Hušča. Jakub Kołas dahetul napisaŭ duža mnoha. Najważniejšyja jaho twory wieršam — narodnaja paema „Nowaja Ziamla" i tak-ža poema „Symon Muzyka".

Apošnim časam Jakub Kołas achwatniej piša prozaj. I ŭ prozie J. Kołas, užo jak Taras Hušča, akazaŭsia ni kim u Biełarusaŭ niedasiahnutym uzoram. Najsłaŭniejšyja jaho powieści: „U Paleskaj hłušy" i „U hłybi Paleśsia".

Jakub Kołas — Taras Hušča pradusim wialiki mastak i psycholoh, jaki čaroŭna i praŭdziwa apiswaje abrazy rodnaj ziamielki i žyćcio rodnaha sielanina.

Abudwa najwialikšyja biełaruskija paety žywuć siańnia ŭ Miensku i pišuć dalej dla dabra i sławy Biełarusi. Sioleta im abodwym minuła 50 h. žyćcia. Jubilej hety wilenskaje biełaruskaje hramadzianstwa światkawała duža ŭračysta 27 XI. U światkawalny K-t uwachodzili: A. Ułasaŭ, Ks. Ad. Stankiewič, W Bahdanowič, S. Paŭłowič i inš.

Wydaŭšy hetkich paetaŭ, Biełaruski Narod moža być peŭnym, što ŭžo nie pamre!...

as.

---

jahony — tetrarcham Iturei i Trachanickaj krainy, a Lizani tetrarcham Abilinii, pry najwyšejšych duchoŭnikach Annie i Kaifie pačułasia słowa Hospada Janu Zacharawawu synu na pustyni. I jon išoŭ pa ŭsiej Jordanskaj krainie, abłašajučy chrost pakuty dziela adpuščeńnia hrachoŭ, jak napisana ŭ knizie mowaŭ praroka Izaija: hołas kličučaha ŭ pustyni: hatujcie šlach Hospadu, rabicie prostymi ściežki jaho; kožnaja dalina budzie napoŭniena, a kožnaja hara i ŭzhorak budzie źnižany i krywoje budzie prostym, a niaroŭnyja darohi buduć hładkimi i ŭbačyć kožnaje cieła Božaje Zbaŭleńnie.

(Łuk. 3, 1—7).

Wiečary Katalickaj Akcyi.

Bracie, ty abdarany wialikim tytułam chryścijanina! Chryścijanin —heta značyć druhi Chrystus.

A hety šanoŭny tytuł chryścijanina kładzie na ciabie wialiki abawiazak naśledawańnia Chrysta. Ty pawinien tak žyć, jak Sam Chrystus. Kali niešta dumaješ, kali što maješ skazać, kali što maješ rabić — hladzi, ci tak moh dumać Chrystus, ci Jon tak moh skazać, ci Jon moh-by ŭ takim, abo hetakim zdareńni tak pastupić. A kali zaŭważyš, što twaje ci to dumki, ci twaja hutarka, ci twaje ŭčynki nie zhadžajucca z ducham Jaho światoj nawuki,

tady strymajsia i pakiń tak dumać, tak hawaryć, tak rabić.

Chrystus byŭ wielmi miłaserny i tabie treba być miłasernym dla druhich; nia možna nikoha kryŭdzić, a treba staracca rabić usim dobra.

Jezus Chrystus ahłašaŭ świetu Božuju nawuku i ty hetuju nawuku Božuju — nawuku Relihii pawinien ahłašać pawodle twajej mahčymaści ŭ jak najbolš praktyčnym prystasawańni jaje dabradziejstwaŭ da patrebaŭ twajho narodu, twajho času i tych abstawinaŭ, u jakich znachodziśsia. A zdarowy twoj rozum pakazwaje. što maješ heta rabić tak, kab druhija ciabie mahli jak najlepiej zrazumieć, kab z hetaha była jak najbolšaja karyść.

Ciapier paśla wajny ludziej aharnuła niejkaja relihijnaja raŭnadušnaść. Prad wajnoj, zdajecca, hetak nia było. Druhi ličycca katalikom, a taho katalicyzmu ŭ jaho tolki, jak u jakoha dzikara. Ludzi žywuć, možna skazać, wyklučna tolki dla dačasnaści. Často wielmi pamiž ludźmi panuje zasada: „aby tolki ŭdałosia.“ U adnosinach uzajemnych, jak ža-ž časta zamiest miłaści braterskaj tolki chciwaść, tolki nienawiść panuje; adzin adnaho hatoŭ, jak kažuć, u łyžcy wady ŭtapić!

A heta ŭsio dziela taho, što ludzi nia znajuć asnowaŭ Św. Wiery.

A hetaja relihijnaja niaświedamaść na našyja časy prystaŭlaje wialikuju niebiaśpieku— niebiaśpieku dla hramadzkaha ładu, dla Kaścioła, a pieradusim dla dušy čaławieka.

Tak, niwa Chrystowaja patrabuje mnoha pracaŭnikoŭ. „Žniwo wialikaje, a rabotnikaŭ mała“, jak kaža Sam Chrystus. Stań choć ty da pracy na hetaj Chrystowaj niwie!

Biazbožnaść, idučy praz świet ahłašaje swaje zhubny zasady; „a ty idzi i apawiadaj Waładarstwa Božaje.“ (Łuk. 10,60).

Ajciec Światy pakiikaŭ usich wiernych da apostalskaj pracy, paklikaŭ da tak zwanaj Katalickaj Akcyi.

Dla bolš karysnaha pašyreńnia hetaj dziejnaści treba zaŭsiody pamiatać — što heta takoje Katalickaja Akcyja; treba pamiatać, što Katalickaja Akcyja heta jość apostalstwa— apostalstwa ludziej świeckich.

A što heta značyć apostał?

Apostał — heta kielich pierapoŭnieny Jezusam Chrystom i wyliwajučy swajo pierapaŭnieńnie na dušy ludzkija.

Apostał — heta pasłaniec Chrystowy da ahłašańnia świetu Jaho Božaj nawuki.

Jak Apostałami nazwaŭ Chrystus najpradniejšych swaich wučniaŭ, katorych specyjalna wybraŭ dla swajej misyi — tak i ciabie Boh pastawiŭ u Kaściele swaim, kab i ty pryčyniŭsia da Chrystowaha apostalstwa, kab i ty pryłažyŭ ruku da ahulnaje, a tak nieabchodnaje sprawy naprawy świetu.

Kab tabie lachčej možna było spoŭnić hety, tak piekny abawiazak — paprabuj zarhanizawać Wiečary Katalickaj Akcyi, katoryja buduć zaležyć na bolšym uświedamleńni relihijnym twaich bratoŭ; kab jany mahli lepiej paznać Boha, paznać asnowy našaj światoj Wiery.

Hetyja „Wiečary“ niachaj buduć raspačaty chacia-by ad pabožnaha supolnaha čytańnia, niejdzie sabraŭšysia da adnej chaty.

Pieradusim treba było-b raspačać ad čytańnia, raźbirańnia i bolšaha zrazumieńnia katahizmu.

Ciapierašnija doŭhija zimowyja wiečary wielmi nadajucca, kab ich wykarystać u hetym kirunku.

Kali tabie, bracie moj, udasca zarhanizawać takija „Wiečary“ — duža mnoha praz heta mahčymieš zrabić dobraha! Bo ty aświeciš twaich bratoŭ światłom praŭdy Božaj. Heta nia toje, što światło niejkaj nawuki ludzkoj, ale heta światło biezkaniečna bolšaje— światło nawuki Božaj.

Sapraŭdy, udziačnaja heta jość praca!

Nawat nie abawiazkawa, kab ty sam asabista hetyja „Wiečary“ arhanizawaŭ — možaš pryčynicca da zarhanizawańnia ich swaim upływam, zahadam i h. d.

Takim paradkam, choć krychu wypaŭniš twoj abawiazak, jaki układaje na ciabie hetaja wialikaja hodnaść chryścijanina. Ty hetym pakažaš, što ty adzywaješsia na zaklik twajho Najwyšejšaha pastyra, pryčyniajučysia da pašyreńnia Katalickaj Akcyi.

Takim paradkam prysłužyšsia twaim bratom, što žywuć, jak na wioscy, tak i ŭ horadzie. Bo na wioscy zamiest kartaŭ, zemiest abmowaŭ, narakańnia, a časta i brydkoj hutarki — dasi mahčymaść ludziam lepiej zrazumieć zakon Božy, nawučyš ich, jak treba žyć na świecie. A ŭ mieście zamiest kina, teatru i druhich wielmi časta hrešnych widowiščaŭ, za katoryja da taho treba jašče płacić — dasi mahčymaść za darma atrymliwać najwyšejšuju nawuku, bo nawuku Božuju, nawuku Relihii, hetu najdaskanalšuju nawuku žyćcia.

Ahułam usich skirueš na darohu paznańnia sapraŭdnaj mety i praznačeńnia čaławieka, da pytańnia, nad katorym zaŭsiody hłyboka zadumawajucca mudracy, filazofy.

Takim paradkam prysłužyšsia da pašyreńnia Waładarstwa Božaha na ziamli; a hetym, choć u častcy, wypłaciš, što winien dla Chrysta — twajho ŭmiławanaha Zbaŭcy i Waładara.

D. Aniško.

Mała pračytać hazetu samomu:

treba jaje pračytać sabranym susiedziam razam!

IRAD.

Wiasiołaju wiestkaj ŭ siale Betlejemie
Razniośsia ŭraz słuch, što radziŭsia Chrystos;
Car Irad dačuŭšyś, byŭ nadta ŭ zdziŭleńni —
Bajaŭsia, wiadoma, kab car nie padros.

Bajaŭsia jon stracić uładu da tronu,
Bajaŭsia jon nawat jaje padzialić,
Dziela biaspieki sabie ab karonie
Wialeŭ jon da hodu dziaciej pahubić.

Nie krasački kosiacca wostraj kasoju —
Ach! Dzież taja litaść, dzie serca ŭ ludziej?
Biazdušny žaŭnier, by spartanskaj rukoju,
Hrudnych zabiwaje u matak dziaciej...

Dziaciej biespaniatnych, što prosiać apieki,
Biazradnych, biazmoŭnych, tak miłych dziaciej—
O, budź-ža praklaty ty Irad nawieki,
Twoj čyn, jak i Judzie, nia zojdzie z wačej.

Kroŭ, ślozy krynicaj ciakuć nad ziamloju,
Na wusnach u matak imiony dziaciej.
Rachil zaliwajecca horkaj ślazoju,
O dzietki, pa matkach wy płaččie macniej!

Chaj nieba waš hołas biazwinny pačuje
I Toj, chto źjawiŭsia kryž ciažki niaści,
Krywawa kupiel wašy dušy ŭratuje, —
Nia ŭśpieŭšy radzicca, paśpieli ŭmiarci.

Dyk Anieł źjawiŭsia Jazepu światomu,
Asła asiadłaci jamu prykazaŭ,
I Matcy Maryi i Synu małomu
Uciakać da Ehiptu darohu ŭkazaŭ.

Ŭ darozie ich bura jakraz zachapiła —
Byŭ liwień wialiki, małanka huła,
Zdawałasia byccam pryrodnaja siła
Zhłumić, nawat źniščyć ŭwieś świet by mahła.

I tut la darohi asina stajała,
Wyhnancy chacieli schawacca pad joj —
Jana-ž im asłony swaje adkazała,—
Admścicca mahłaby pahonia na joj.

Jak ŭžo adychodzili dalej ŭ darohu,
To mowiŭ u Matki Chrystos na rukach:
„Asina! Miecimieš ŭ sabie ty trywohu,
Listki-ž chaj źjaŭlajuć tabie hety strach-“

Dyk choład marozam praniaŭ dzierawinu,
Nadčekwanym stracham staŭ serca ščamić.
Z tych por my ŭsio bačymo biednu asinu,
Što nawat biaz wietru dryžyć i dryžyć.

Jazep Wilkoŭščyk.

Čytajcie i pašyrajcie
„Chryścijanskuju Dumku“!

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

Knižka treciaja.

Raździeł XXXVII.

Ab čystym i poŭnym zraćeńni samoha siabie dziela zdabyćcia swabody serca.

1. Synie, pakiń siabie, tady znajdzieš Mianie.

Budź biaz woli swaje dy biaz majemaści nijakaje — a zaŭsiody skarystaješ.

Bo-ž dastanieš wialikšuju łasku, kali tolki zračešsia siabie dy wytrywaješ u hetym.

Skolki, jak často dy kali mnie treba zrakacca siabie?

Zaŭsiody, kožnuju časinu i ŭ wialikaj i ŭ małoj sprawie. Biaz nijakaha wyniatku chaču, kab ty aswabadziŭsia na usiaho.

Bo jakim čynam moh-by ty być maim, a Ja twaim, kali nie zračeścia zusim swaje woli ŭnutry i ŭwonku?

Čym chutčej hetak zrobiš, tym lepš dla ciabie i čym paŭniej i ščyrej — tym bolš heta Mnie ŭspadobu, a bolš karyści dla ciabie.

2. Inšyja i zrakucca siabie, ale nia zusim, a tamu što jany nie całkom na Boha spadziajucca — sami starajucca zabiaśpiečyć siabie.

Inšyja zrazu calikom addajuć mnie ŭsio, kali adnak potym nadychodzić spakusa, waročajucca da swajho i tamu zusim nie pastupajuć u cnotach.

Ani tyja, ani hetyja nie dastupiacca swabody čystaha serca, ani blizka žadanaje łaski maje pakul nie zrakucca calikom siabie samych dy štodnia nie achwiarujuć siabie, bo biaz hetaha niemahčyma ani sa mnoj zjadnacca, ani ŭ hety zbaŭlennym zjadnańni wytrywać.

3. Kazaŭ Ja tabie ŭžo hetulki razoŭ, a ciapier i znoŭ kažu: pakiń sam siabie, zračysia siabie, — dyk budzieš karystacca wialikim unutranym supakojem.

Daj usio za usio: ničoha nia šukaj i ničoha nie ŭpaminajsia; trywaj pry Mnie nia chistajučysia, dyk budzieš mieć Mianie.

Budzieš swabodny ŭ sercy i ciemra nie prahłynie ciabie.

Da hetaha imknisia, dziela hetaha malisia i hetaha žadaj, kab ad ŭsiaho ułasnaha zmoh aswabadzicca dy nahi ŭśled za nahim Jezusam iści, kab zmoh dziela siabie ŭmiarci, a dziela Mianie žyć wiečna.

Tady zhinuć usie marnyja zdańni, błahija kłopaty dy lišnija starańni.

Tady pakinie ciabie społach niepamiarkoŭny dy prymre hrešnaja miłaść.

Raździeł XXXVIII

Jak dobra trymacca zwonku dy ŭciakać da Boha ŭ niebiaśpiekach.

1. Synie, hetaha tabie treba hladzieć i da taho imknucca, kab na kožnym miescy i ŭ kožnaj sprawie ci rabocie zwonku, byŭ ty ŭnutry swabodnym, waładaŭ saboju samym i kab usie sprawy byli pad taboju, a nia ty pad imi.

Kab ty byŭ panam dy waładarom spraŭ swaich, a nia słuhoju ci niawolnikam.

Kab byŭ ty aswabodžanym dy sapraŭdnym Hebrajčykam, jaki wyšaŭ u stan wolny, jak inšyja syny Božyja:

Jakija wyšej stajać za sučasnyja sprawy i razwažajuć wiečnyja;

Jakija na ŭsio chutka minajučaje ledwa hlanuć, a na niabiesnaje ŭhladajucca biez pierastanku.

Jakija nia iduć za sprawami dačasnymi, a na't panujučy nad imi, zaprahli ich służyci tolki dabru, pawodle zahadaŭ Božych, dy pawodle taho, jak pastanoŭlena Budaŭničym Najwyšejšym, jaki ničoha nieŭparadkawananaha nie pakinuŭ u stwareńniach swaich.

2. Kali pry ŭsich mahčymych zdareńniach žyćciowych nia budzieš hladzieć na adzin tolki wonkawy wyhlad dy nia budzieš sudzić wokam cieła ŭsiaho, što pačuješ ci ŭbačyš, ale ŭ kožnaj sprawie hetak jak Majsiej, uwojdzieš da budyniny Hospada, kab Jaho paradzicca pačuješ tady Božy adkaz i wiernieśsia nawučany ab šmat jakich sprawach siońnieśnich dy budučych.

Bo Majsiej zaŭsiody chadziŭ da Arki, kab wyjaśnić niawyraznyja sprawy, šukaŭ padmohi ŭ malitwach, kab adchinuć ad siabie niebiaśpieki i ŭsiakija niahodnaści ludzkija.

Hetak i tabie treba ŭciakać u najhłybiejšyja kutočki serca twajho i tam ščyra prasić Božaje dapamohi.

Bo-ž dziela taho Gabaoncy, jak čytajem, abmanuli Jozue dy synoŭ Izraela, što raniej *nie paradzilisia wusnaŭ Hospada* (Joz. 9,14) i što zanadta pawieryli sałodkim ich hutarkam dy falšywaj pabožnaści.

Raździeł XXXIX.

Niatreba nadta śpiašacca ŭ sprawach swaich.

1. Synie, daručaj Mnie zaŭsiody sprawy swaje, ja ich dobra rasparadkuju, kali prydzie para na toje.

Ždžy zaŭsiody zahadaŭ Maich, a ŭbačyš wialikuju karyść sabie.

Nadta achwotna daručaju Tabie ŭsie sprawy swaje, małaja bo karyść, kali rablu pawodle dumki swaje.

Kab tolki nia tak šmat ja dumaŭ, što moža trapicca ŭ budučynie, a kab nieadkładna padparadkawaŭsia woli Twajej!

2. Časta, Synie, čaławieku niečaha chočacca; kali-ž hena dastanie, inakš užo dumać pačynaje, bo nachiły i pažadańni čaławieckija mała trywałkija, raz hetaha, a druhi za inšaha čaławieku chočacca.

Woś čamu nia mała ważna patrapić zračysia na't i samaj maleniečkaj sprawy.

3. Sapraŭdny postup čaławieka — heta zračeńnie samoha siabie i toj, chto zračecca siabie, sapraŭdy swabodny i biaśpiečny.

Ale adwiečny worah imkniecca pierapynić usio dobraje i nie pierastaje spakušać, jon u dzień i ŭ nočy staŭlaje pastki strašnyja, kab padčas schapić u ich nieaściarožnaha abmanam.

Čujcie i maliciesia—kazaŭ Hospad, *kab nie papaść wam u spakusu.* (Mat. 24,41).

List z wioski.

NOWAJA CARKWA.

Babrowičy, Kosaŭskaha pawietu. Nichto z žywych tutejšych nia pomnić, jak našy pradziedy z unijataŭ stalisia prawasłaŭnymi, ale nawat maładyja ludzi pomniać dobra staruju unijackuju carkwu, stajaŭšuju na mohlicach pad mnohawiečnym dubam i škada, što hety dub nia ŭmieje hawaryć pa našamu, bo jon by moh najlepš raskazać, čamu heta rasiejskija ŭłady zahadali prawasłaŭnamu duchawienstwu pakinuć na razwał staruju unijackuju carkwu, a wybudawali ŭ siale prawasłaŭnuju, jakaja zhareła razam z siałom u 1908 hodzie. Jak było, tak było, ale peŭnież taja unijackaja carkwa nie dla aniołaŭ niabiesnych była budawana, a dla tutejšaha narodu. Dyk znača našy prabaćki byli unijaty. Zabytkam daŭniejšaj unii jość u nas zwyčaj światkawańnia „Dziwiatnika“, „Dzisiatuchi“,i świačeńnia hramnic na Srecieńnie i roznych nasieńniaŭ na Zielnuju, a tak-ža i toje, što mnohija staryja adhawarywajuć paciery „daŭniejšyja“, pad kaniec jakich uzywajuć roznych światych, a ŭ kancy dadajuć: *„I ty światy papa rymski, malisia za nas“.*

Pierad wajnoj nichto z našych ab unii i nie spaminaŭ. Ale kali my pryjechali z Rasiei, kudy ŭciakali ad niemcaŭ, dy nam nia dali świaščennika, adkazwajučy, što ŭ nas jamu nia było-b z čaho žyć, a dobryja ludzi prypomnili nam ab unii, tady my i schacieli, kab da nas prybyŭ unijacki duchoŭnik. U kancy 1925 ci mo' ŭ pačatku 1926 hodu pryjechaŭ da nas unijacki świaščennik francuz a. Buržua i atprawiŭ u našaj tymčasowaj carkoŭcy pieršuju ŭnijackuju słužbu, jakaja ŭsim padabałasia. Nie ŭ zabawie na prośbu našu, pasłanuju da pinskaha biskupa, pryjechaŭ da Babrowič a. Piatro Ščensnowič, katoraha chutka źmianiŭ a. Z. Šymkiewič, jakoha jašče chutčej źmianiŭ a. B. Pačopka. Hety pamima ŭsialakich trudnaściaŭ žywie ŭ nas užo siomy hod i zapisaŭ swajo imia nadoŭha, jak tym, što Unija pry im umacawałasia nia tolki u Babrowičach, ale paciahnuła da siabie niamała i z susiednich, dasiul jašče prawasłaŭnych, prychodaŭ, tak i tym, što jaho staranniem, a ča-

ściu i koštam u hetym hodzie zbudawana nowaja, choć skromnaja ale pryhožaja cerkaŭka. U dzień światoj mučanicy Paraskiewy 28.X. (10.XI) ajciec Kiryła Kapucyn u tawarystwie a. B. Pačopki paświaciŭ hetu nowuju carkwu, paddajučy jaje pad apieku światoha apostała i ewanhielista Joanna Bahasłowa i św. muč. Paraskiewy.

Babrawicki P.

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia.

Sprawa krajowaha duchawienstwa raźwiwajecca pamysna. Apošnim časam katalickaja katedra u Šanghai pieradana miajscowamu kitajskamu duchawienstwu. Probaščam naznačany Ks. P. Tsang. — Takža niadaŭna ŭ Kitai zało žana nowaja duch. seminaryja na 50 klerykaŭ kitajcaŭ.

Budučy Mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres maje adbycca ŭ 1934 h. u stalicy Argentyny Buenos Aires. Užo robiacca adpawiednyja pryhatawańni.

Św. Ajciec ab „niaznanym rabotniku". Pius XI radzić, kab ludzi nia tolki staŭlali pamiatniki „niaznanym žaŭnieram", što jość siańnia modnym, ale kab pomnili i ab „niaznanym rabotniku", heta znača: ab rabotniku biezrabotnym i kab imknulisia sprawiadliwa raźwiazać ciapierašni kryzys.

Kanhres katalickich žančyn u Złŭč. Št. Ameryki adbyŭsia niadaŭna ŭ m. Charleston, na jakim apracа delehatak z 30 stanaŭ byŭ takža prysutny Apostalski Delehat F. Biondi. Miž inšym kanhres pastanawiŭ damahacca bolšaj pomačy dla biezrabotnych.

U Brazylii, dziakujučy starańniam tamtejšaha kardynała, paŭstaŭ pieršy katalicki ŭniwersytet. Nawuka ŭžo pačałasia.

Katalickija sučasnyja piśmiennicy Francyi. Žančyn kataličak, što na niwie kulturnaj, relihijnaj i hramadzkaj pracujuć piarom u Francyi ciapier naličajecca dziewiać asob.

5 hadoŭ katalickaj ahiencyi. Ad piacioch hadoŭ u Rymie wychodzić „Agentia Fides", jakaja zajmajecca wyklučna infarmawańniem świetu ab misijach. Maje jana až 425 karespondentaŭ u waŭsich čaściach świetu. Hetyja korespondenty informujuć 1620 časopisiaŭ ŭsiaho świetu niatolki ab sprawach ścisła relihijnych, ale i ahułam ab žyćci rožnych časta mała znanych narodaŭ.

Jubilej francuskaj katalickaj štodziennaj hazety. 1 śniežnia siol. h. minuła 50 hadoŭ ad zasnawańnia ŭ Paryžy štodziennika „La Croix". Jubilej hety francuskaje katalickaje hramadzianstwa światkawała duža ŭračysta.

6 miljonaŭ nawarotaŭ na katalictwa, jak padajuć apošnija ścisłyja padličeńni, nastupiła za čas pontyfikatu (10 hadoŭ) ciapierašniaha Papieža Piusa XI. Za hety ž samy čas kolkaść miajscowaha na misijach duchawienstwa ŭzrasła z 2,670 da 5 000.

Ukrainskija ŭnijackija biskupy ŭ minułym miesiacy adbywali naradu ŭ Rymie. Paśla narady usich ich pryniaŭ św. Ajciec. Pryniaćcie było duža ščyraje. Adsutnamu siarod biskupaŭ Mitr. Šeptyckamu św. Ajciec pierasłaŭ swajo prywitańnie i pažadańnie chutkaha pawarotu da zdaroŭja.

Z biełaruskaj niwy.

Nowyja hurtki Bieł. Instytutu Hasp. i Kultury. U apošnija časy paŭstali nowyja hurtki Bieł. Instytutu Haspadarki i Kultury ŭ w. Iwanawičy, Moŭčadzkaj woł., Baranawickaha paw., u Baranawičach i w. Rajca, Nawahradzkaha pawietu.

Lekcyja ks. Ad. Stankiewiča. U niadzielu dnia 20 min. m. ks. Ad. Stankiewič pračytaŭ u Hurtku Bieł Instytutu Hasp. i Kultury ŭ Mur.-Ašmiancy, Ašmianskaha paw. lekcyju na „Nacyjanalnaść i Relihija". Zacikaŭleńnie lekcyjaj było wialikaje. Lektara miascowyja žychary spatkali wielmi radasna i prasili pryjaždžać čaściej

Sud nad Taraškiewičam. 28 i 29 min. m. siol. h. adbyŭsia sud nad Taraškiewičam, jaki dastaŭ 8 h. katarhi za toje, što jon byccam prawodziŭ kamunistyčnuju rabotu. Asudžany złažyŭ apelacyju.

„Nioman" — literaturna-nawukowy miesiačnik. Wyšaŭ čarodny numar za miesiac śniežań. Numar hety šmat źmiaščaje ŭ sabie cikawaha materjału literaturnaha i nawukowaha. Astajecca tolki pažadać, kab „Nioman" nia spyniaŭsia, a płyŭ i ŭ budučym niedalokim 1933 h.

Naznačeńnie a. D Nawickaha. Unijacki świaščennik a. D. Nawicki, Biełarus, jaki niadaŭna wiarnuŭsia z Balšewii, duchoŭnaj uładaj naznačany ŭ Tarakani, Pinskaj dyecezii.

Unijackaje nabaženstwa z biełaruskim kazańniem. U dzień św. Jozafata ŭ Byteni, Słonimskaha paw. J. E. biskup Čarnecki atprawiŭ pawodle ŭschodniaha abradu nabaženstwa, a a. Niemancewič skazaŭ biełaruskaje kazańnie.

Ks. dr. K. Kułak sekretarom pry J. E. biskupie Čarneckim. Niadaŭna wiedamy dziajač na unijackaj niwie Biełarus Ks. dr. K. Kułak wyjechaŭ z Pinska na sekretara ŭnijackaha biskupa ŭ Waršawu, kudy jaho paklikała wyšejšaja duchoŭnaja ŭłada. Wyjezd hetaha ksiandza z Pinska jość wialikaj zdabyčaj polskich ksiandzoŭ endekaŭ u Pinsku, jakija nie chacieli mieć świedamaha Biełarusa na stanowiščy prafesara Duch. Seminaryi i na stanowiščy pracaŭnika Kuryi Dyecezjalnaj. Ciapier užo, jak nas pawiedamlajuć, kiraŭnictwa ŭnijackaj sprawaj u Pinskaj Dyecezii apyniecca ŭ rukach ksiandzoŭ polskich nacyjanalistych. Heta, wiedama, sprawie Unii mnoha zaškodzić.

Unijnaja narada. U Waršawie 21.XI siol. h. adbyłasia čarodnaja ŭnijackaja narada biskupaŭ z biełarusk-litoŭsk-ukrainskich ziamiel z učaściem J. E. biskupa Čarneckaha. Na hetaj naradzie miž inšym pastanoŭlena: prad tym, jak drukawać, dyk nasić u duchoŭnuju cenzuru ŭnijackuju biełaruskuju časopiś „Да Злучэньня", bo Ministerstwa Unutr. Spraŭ niekatorym numaram hetaj časopisi stawić zakidy. Nu, nia wiedajem, ci redakcyja „Да Злучэньня" patrapić dahadzić Min. Unutr. Spraŭ, a kali-b i patrapiła, dyk ci była-b henaja časopiś patrebnaja sprawie Unii?

Redaktar Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ
Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita

Biełaruskaja Druim. karnia Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Ab žyćci ajcoŭ Maryjanaŭ u Mandžuryi. Redakcyja naša ŭ hetych dniach atrymała list z dalokaj Mandžuryi ad a. J. Hermanowiča, z jakoha dawiedwajemsia, što jak jon, — tak J. E. a. Abrantowič i brat Anton žywy i zdarowy. Žyćcio adnak tam nialohkaje: była wialikaja pawodka, pa jej pryšła chalera, napadajuć bandyty, pošta ŭ Eŭropu pasyłajecca až praz Ameryku i ahułam u Mandžuryi niama paradku. Japoncy hladziać tolki siabie, ab inšych jany susim nia rupiacca. Biełarusy našy adnak nia traciać nadziei, što pałažeńnie heta źmienicca na lepšaje.

Śmierć D. Siamaški. U miuułym miesiacy ŭ Koŭni pamior D. Siamaška, jaki ŭ swoim časie byŭ biełaruskim ministram pry Litoŭskim Uradzie.

Roznyja cikawaści.

Dwa miljony dziaciej biez nawuki. Hazety pišuć, što ŭ Meksyku pałažeńnie škołaŭ prosta trahičnaje i štoraz pahаršajecca. Bolš jak dwa miljony dziaciej nia wučacca, bo nie staje ani škołaŭ, ani wučycialoŭ.

Pamiatnik u čeść katalickaha paeta. Niadaŭna pad Paryžam pastaŭleny pamiatnik u čeść wialikaha katalickaha paeta K. Peguy, katory byŭ zabity na wajnie ŭ pieršaj bitwie pad Marnaj u 1914 h.

Skolki na świecie ŭsiaho katalickaha duchawienstwa. Pawodle najnawiejšych abličeńniaŭ na ŭsim świecie jošć 521.000 katalickich ksiandzoŭ, z jakich 64 tysiač zakonnikaŭ i 457 tysiač świeckich. Z hetaha liku na Eŭropu prypadajuć 252 tys. na Ameryku 51,500, na Afryku 4,800, na Aziju 10,500 i na Aŭstraliju 2,200. 30 hadoŭ tamu ŭsich na świecie katalickich ksiandzoŭ było 230 tys.

Katalicki ksiondz wydatnym daśledčykam marskoha dna. Ks. J. E. Rockliff, wiedamy pracaŭnik na apostalskaj niwie siarod katalickich marynaraŭ, niadaŭna z Londynu wyjechaŭ u mora z ekspedycyjaj wučonych amerykanskich, anhielskich i niamieckich. Jak wydatny znaŭca padmorskaj fotohrafii, budzie jon padčas hetaj ekspedycyi daśledwać prajawy trasieńnia ziamli pad wadoj. Dla hetaj pracy maje jon swajho wymysłu i swajej budowy adumysłowy aparat.

Dziennik parlamentu dla św. Ajca. Hadawy dziennik pasiedžańniaŭ amerykanskaha parlamentu za minuły hod zakončany papieskaj encyklikaj u sprawie hramadzkaj „Quadragesimo Anno". Woś-ža amerykanskija katalickija arhanizacy; Dziennik hety praz umysnaha pasłanca wysłali św. Ajcu na pamiatku.

Nowaja knižka Chestertona. Wiedamy anhlijski katalicki piśmiennik Chesterton niadaŭna wypuściŭ u świet swaju nowuju knižku: „Chryścijanstwa ŭ Dublinie", u jakoj apiswaje cikawyja ŭražańni ab sioletnim Eŭcharystyčnym Konhresie ŭ Irlandyi.

Z palityki.

Anhlija, jakaja časami zakuplaje ŭ našym krai tawary, asabliwa drewa, damahajecca ad litoŭskaha ŭradu atkryć litoŭska-polskuju hranicu, kab tawary henyja možna było prawozić praz Nioman. Litoŭski ŭrad ad hutarak u hetaj sprawie nie admaŭlajecca.

Rumynski ŭrad zabaraniŭ uwozić u swoj kraj z zahranicy až 136 rožnych zahraničnych tawaraŭ. Zabaronu hetu najbolš adčuła Polšč, jakoj mnohija tawary ciapier tudy nia pojduć.

Ameryka ad usich swaich daŭžnikoŭ damahalasia zapłacić jej wajennyja daŭhi da 15.XII siol. h. Mnohija eŭropejskija dziaržawy, u tym liku i Polšč, damahańnia hetaha spoŭnić nie zmahli.

U Niamieččynie pašla doŭhich naradaŭ paŭstaŭ nowy ŭrad na čale z hieneralam Šleicheram. Stanowišča heta dabiwaŭsia zaniać Hitler, ale jamu nie ŭdałosia. Pałažeńnie ŭ Niamieččynie ahułam i dalej duža ciažkoje.

U Mandžuryi dabra dahetul niama. Panuje zładziejstwa i bandytyzm, a nawat čas ad času bywajuć farmalnyja wojny miž Japoncami, zaniaŭšymi Mandžuryju i miž kitajskimi paŭstancami, jakija iduć prociŭ Japoncaŭ.

U Amerycy ŭ minułym miesiacy adbylisia wybary nowaha prezydenta. Wybrany Ruzwelt. Pakulšto ničoha jašče jon nowaha i dobraha nie pakazaŭ.

U Polšču majuć pataniec krychu fabryčnyja tawary. — Padatniki nie zapłacili skarbu až 640 miljonaŭ.— Ukraincy ŭ žyćci relihijnym i školnym admowilisia ŭžywać zwarot da Maci Božaj: „Królowo Korony Polskiej". Pośle doŭhaha tuzannia ŭrad zhadziŭsia. Dobry heta prykład i Biełarusam. — Na 10.XII siol h. biezrabotnych było 187,677, z čaho widać, što za dawoli karotki čas prybyło ich na tysiač 10.

U Ženewie pradstaŭniki piaci bolšych dziaržaŭ dahawarylisia miž saboj, što jany ŭwažajuć za patrebnaje zraŭniać Niamieččynu što da prawa zbrajeńnia z inšymi dziaržawami. Kali heta dumka budzie spoŭniena, dyk Niemcy skarystajuć mnoha.

U Francyi niadaŭna padaŭsia ŭ adstaŭku kabinet ministraŭ z Errio na čale. Pašło z taho, što jon chacieŭ biezadkładna płacić doŭh Amerycy, a parlament nie.

Wilenskija nawiny.

7,500 biezrabotnych. Pawodle apošnich padličeńniaŭ biezrabotnych u Wilni 7.500 čaławiek. Za tydzień prybyło hetych niaščasnych 29 asob.

14-aja hadaŭščyna kansekracyi J. E. Wilenskaha Arcybiskupa prypadała 20 listapada siol. h. U hety dzień usia archidyecezija atpraŭlała adpawiednyja nabaženstwy na intencyju Arcypastyra.

Prabawali bić žydoŭ. 29 i 30.XI niekatoryja polskija studenty pačynali na ŭniwersytecie bić studentaŭ žydoŭ, jak heta było letaś. Adnak sioleta ich hetyja dzikija namiery ŭ paru byli spynieny.

Paštowaja skrynka.

Ks. Fr. Č. Za 100 zł na katalickaje wydawiectwa ščyra dziakujem. Kab usie mieli takoje pačućcio swaich relihijna-narodnych abawiazkaŭ, dyk sprawa naša pašla-b šmat šybčej upierad.

Ks. Fr. Hr. Za 20 zł. padziaka. Padzialili my ich pawodle Wašaj woli.

a. B. P 4 zł. atrymali, dziakujem, biblijatečku wysyłajem.

Z. K. Prośbu wašu spaŭniajem.

B. Karystajem. Pišecie čaściej.

K. N. Čakajem, budziem udziačny.

D. A. Atrymali, dziakujem, drukujem.

X. P. T. Jak bačycie, drukujem.

W. B. Choć spaźnilisia, ale drukujem.

J. P. 4 zł atrymali, dziakujem, knižki wysyłajem.

HRAMADZIANIE!

Hetym pawiedamlajem, što tyja ŭsie, kamu pasyłajecca „Chr. Dumka", kali pryšluć usiu naležnuju nam płatu na hetu časopiś za sioletni hod, atrymajuć darma ŭsie knižki z „Bibliateki Chryścijanskaj Dumki" likam 18 štuk.

Paśpiaśeciesia skarystać z hetaj redkaj akazii!

REDAKCУJA „CHR. D."